

Датум	5. 5. 2026.		
08.	898		

**УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ
МИТРОВИЦИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ**

Датум

**ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовано комисију

Одлуком бр. 650 од 8. 4. 2026. године Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, образована је комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације *Друштвено-економске и политичке прилике у новопазарском крају 1944-1959. године* и подобности докторанта **Ратка Минића**.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, назив факултета (установе) у којој је члан комисије запослен:

- 1 Др Милош Марсенић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Историјске, археолошке и класичне науке, ужа научна област Историја модерног доба, председник Комисије,
- 2 Др Саша Станојевић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Историјске, археолошке и класичне науке, ужа научна област Историја модерног доба, члан Комисије,
- 3 Др Александар Ракоњац, доцент Филозофског факултета Универзитета у Београду, научна област Историјске, археолошке и класичне науке, ужа научна област Историја Југославије, члан Комисије,
- 4 Др Александар Животић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду, научна област Историјске, археолошке и класичне науке, ужа научна област Историја Југославије, ментор,
- 5 Др Владан Виријевић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Историјске, археолошке и класичне науке, ужа научна област Савремена историја, ментор.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Ратко Минић је рођен у Новом Пазару 29. јануара 1996. године. Основну школу и гимназију завршио је у родном граду. Факултет политичких наука Универзитета у Београду је завршио 2019. године са просечном оценом 8,37, стекавши звање дипломираног политиколога за међународне односе. Мастер академске студије историје на Филозофском факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици је завршио 2022. године са просечном оценом 9,43. Од 2023. године студент је докторских студија историје на Филозофском факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.

Радио је као наставник историје у основним и средњим школама- у Новом Пазару. Добро познаје енглески језик, а служи се и турским.

Учествовао је на више међународних научних скупова и има објављена четири научна рада. Области његовог научног интересовања су: савремени међународни односи, политичка историја, дезинтеграција Социјалистичке Федеративне Републике Југославије као и историја Новог Пазара и околине.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

- **Ратко Минић**, „Избори на подручју општине Нови Пазар почетком деведесетих година XX века“. *Зборник радова Филозофског факултета*, бр. 4, Косовска Митровица, 2023, 255–276.

- **Ratko Minić**, „Sekularizacija u Deževskom, Sjeničkom i Štavičkom srezu (1944-1955)“. U: *Nova istraživanja jugoslovenske prošlosti : perspektive sa postjugoslovenskog prostora*. : tematski zbornik, INIS, Beograd, 2025, 109–132.(uredili: Natalija Dimić Lompar i Ognjen Tomić i Nikola Koneski)

- **Ратко Минић**, „Питање миграција у Новом Пазару, Тутину и Сјеници осамдесетих година XX века“. У: *Историја, култура, идентитет*: тематски зборник међународног значаја, Св. 5, Социологија и право, Филозофски факултет Универзитета у Приштини, Косовска Митровица 2025, 233–258. (уредили Владимир Боранијашевић, Оливера Марковић Савић и Зоран Недељковић)

- **Ratko Minić**, „The formation of the ethno-national consciousness of the Muslims of southwestern Serbia“. *Tokovi istorije*, br. 3, Beograd, 2025, 45–96.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, Комисија сматра да кандидат Ратко Минић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

НАПОМЕНА: Кликните да бисте почели унос текста.

За менторе су предложени:

- **др Владан Виријевић**, редовни професор Филозофског факултета у Косовској Митровици, Катедра за историју и

- **др Александар Животић**, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду, Одељење за историју;

Библиографија ментора са најмање 5 (пет) јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

- **проф. др Владан Виријевић:**

1. „Неке привредне карактеристике Сјеничког среза између два светска рата“. *Новопазарски зборник*, 24, Нови Пазар, 2000, 193-206.

2. „Цариградски гласник“ о Новом Пазару и околини крајем XIX и почетком XX века“. *Новопазарски зборник*, 33, Нови Пазар, 2010, 111-123.

3. „Селачка радна задруга „Копаоник“ Рвати: пример колективизације на југословенском селу након Другог светског рата“. *Зборник радова Филозофског факултета*, 4, Косовска Митровица, 2016, 161-178.

4. „Одјек и последице резолуције Информбироа у Краљеву и околини“. *Зборник радова Филозофског факултета*, 1, Косовска Митровица, 2018, 141-162. (коаутор Немања Трифуновић)

5. „Обликовање „пожељне прошлости“ као метод формирања историјске свести“, *Други свјетски рат у свјетлу историјских чињеница и историјског ревизионизма* – Зборник радова са научног скупа одржаног 12. и 13. новембра 2023. године, Институт историјских наука Универзитета у Источном Сарајеву –

Представништво Руског историјског друштва у Републици Српској, Источно Сарајево, 2024, 9-17. (коаутор проф. др Здравко Делетић);

- проф. др Александар Животић:

1. „Емиграција из Србије у Египту 1945–1956“, *Србија и Југославија– политика, држава и друштво*, Институт за новију историју Србије, Београд, 2007, стр. 364–377.
2. „Политичка емиграција из Југославије у Сирији 1947-1952“, *Токови историје*, 3-4/2008, Београд, 2009, стр. 46–60.
3. „Отварање албанског питања у Југославији у сени сукоба између Југославије и Информбироа 1948-1954“, *Историја XX века*, 2/2009, стр. 91-103.
4. „Косовска проблема в одношениях компартий Албании и Югославии на завершающем этапе Второй мировой войны“, *Славянский мир в эпоху войн и конфликтов XX в.*, Российская Академия Наук – Институт славяноведения, Алетеј, Москва-Санкт Петербург, 2011, 328-349. стране.
5. „Communist Party of Yugoslavia between the Soviet Model and Revolutionary Experience (1945–1948). International Aspects of the Activity of the CPY“, *Pamięć i Sprawiedliwość*, 36, 2/2020, pp. 88-103.

Комисија сматра да проф. др Владан Виријевић и проф. др Александар Животић испуњавају све услове за менторе ове докторске дисертације за области Савремена историја и Историја Југославије.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. Формулације назива дисертације

Комисија закључује да је радни назив дисертације „Друштвено-економске и политичке прилике у новопазарском крају 1944–1959. године“ прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. Предмета (проблема) истраживања

Опис теме: Предмет истраживања ове докторске дисертације је процес социјалистичке трансформације Новопазарског среза у периоду од 1944. до 1959. године, сагледан кроз развој политичког система, политичких прилика у крају, привредних и друштвених односа, свакодневног живота и национално-верских идентитета у локалној средини. Просторно, истраживање обухвата подручје Новог Пазара, Тутина, Сјенице и њихове околине. Новопазарски срез као територијално-административна целина формиран је 1. септембра 1955. године као Народни одбор среза Нови Пазар са седиштем у Новом Пазару. Под његову надлежност ушли су Народни одбори Дежевског (Нови Пазар и околина), Сјеничког (Сјеница и околина) и Штавичког (Тутин и околина) среза.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложености, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 101 библиографске јединице релевантне литературе за истраживање. Уз овај попис кандидат је планирао и коришћење архивалија (необјављене архивске грађе) из фондова осам архивских установа, 21 збирку објављених историјских извора и 10 листова и периодичних публикација.

Овде наводимо поменуте јединице значајне за истраживање:

Извори и литература

Необјављени извори:

1. Историјски архив „Рас“ Нови Пазар
2. Архив Југославије – Београд
3. Државни архив Србије – Београд
4. Државни архив Црне Горе – Цетиње
5. Државни архив Републике Северне Македоније – Скопље
6. Историјски архив „Шумадије“ – Крагујевац
7. Историјски архив „Краљево“ – Краљево
8. Историјски архив „Ужице“ – Ужице

Објављени извори:

1. *Службени гласник НР Србије*
2. *Статистички годишњак НР Србије за 1949. годину*. Београд: Статистички уред Народне Републике Србије, 1950.
3. *Статистички годишњак НР Србије за 1950. годину*. Београд: Завод за статистику и евиденцију, 1951.
4. *Statistički godišnjak NR Srbije za 1951. godinu*. Beograd: Zavod za statistiku i evidenciju, 1952.
5. *Statistički godišnjak NR Srbije za 1952. godinu*. Beograd: Zavod za statistiku i evidenciju, 1953.
6. *Statistički godišnjak NR Srbije za 1953. godinu*. Beograd: Zavod za statistiku i evidenciju, 1954.
7. *Statistički godišnjak NR Srbije za 1955. godinu*. Beograd: Zavod za statistiku i evidenciju, 1955.
8. *Statistički godišnjak FNRJ za 1954. godinu*. Beograd: Savezni zavod za statistiku i evidenciju, 1954.
9. *Statistički godišnjak FNRJ za 1955. godinu*. Beograd: Savezni zavod za statistiku i evidenciju, 1955.
10. *Statistički godišnjak FNRJ za 1956. godinu*. Beograd: Savezni zavod za statistiku i evidenciju, 1956.
11. *Statistički godišnjak FNRJ za 1957. godinu*. Beograd: Savezni zavod za statistiku i evidenciju, 1957.
12. *Statistički godišnjak FNRJ za 1958. godinu*. Beograd: Savezni zavod za statistiku i evidenciju, 1958.
13. *Statistički godišnjak FNRJ za 1959. godinu*. Beograd: Savezni zavod za

statistiku i evidenciju, 1959.

14. *Statistički godišnjak FNRJ za 1960. godinu*. Beograd: Savezni zavod za statistiku i evidenciju, 1960.

15. *Žrtve rata 1941–1945. (rezultati popisa)*. Beograd: Savezni zavod za statistiku, 1966.

16. *Definitivni rezultati popisa stanovništva od 31 marta 1931 godine*. Beograd: Državna štamparija, 1938.

17. *Stanovništvo Narodne Republike Srbije od 1834–1953*. Beograd: Zavod za statistiku i evidenciju NR Srbije, 1955.

18. *Nacionalni sastav stanovništva FNR Jugoslavije 1961. godine*. Beograd: Savezni zavod za statistiku, 1994.

19. *Упоредни преглед броја становника и домаћинства 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991 и станова 1971, 1981, 1991, попис*. Београд: Савезни завод за статистику.

20. *Копачни резултати пописа друштвених и индивидуалних пољопривредних газдинстава 1960*. Beograd: Savezni zavod za statistiku, 1967.

21. *Административно – територијалне промене у НР Србији од 1834-1954. године*. Београд: Завод за статистику НР Србије, 1955.

Штампа:

1. *Братство : орган Јединственог народноослободилачког фронта новопазарског округа*
2. *Борба*
3. *Политика*
4. *Вечерње новости*
5. *Ибарске новости*
6. *Санџак : лист за културно и економско подизање Санџака*
7. *Sandžak : nezavisna mesečna revija za politiku i kulturu*
8. *Рашка : лист Текстилног комбината "Рашка" - Нови Пазар*
9. *Извор : лист ученика Осмогодишње школе у Новом Пазару*
10. *Педагошка младост : лист педагошког клуба ученика Учитељске школе у Новом Пазару*

Литература:

1. Абдагић, Мухамед. „Културно-политички рад студената и омладине између два рата, односно у вријеме од 1935. до 1941. године“. *Зборник Сјенице : наука, култура, уметност*, бр. 6/7, 1990/1991, 63–81.
2. Аксић, Нина. „Актуелизација и маргинализација Растка Немањића – Светог Саве у Новом Пазару од почетка XX века до данас“. *Црквене студије* 20 (2023), 649–667.
3. Аксић, Нина. Истраживање Новог Пазара и околине – некадашњи и савремени изазови. *Гласник Етнографског института САН = Bulletin de l'Institut ethnographique*, бр. 66 (1), 2018, 228–234.
4. Атлагић, Марко. „АФЖ Новопазарског округа у обнови и изградњи од 1945. до 1950“. *Новопазарски зборник*, књ. 24, 2000, 263–283.
5. Авдић, Авдија. „Општи поглед на миграциона кретања муслиманског становништва на Балкану од краја XIX века до закључења југословенско-турске конвенције (11. јула 1938. године)“. *Новопазарски зборник*, књ. 9, 1985, 147–167.
6. Авдић, Авдија. „Хајдучка и комитска делатност у Санџаку (1878–1925)“. *Новопазарски зборник*, књ. 11, 1987, 145–164.

7. Банцовић, Сафет. Токови иселјавања Муслимана из Босне и Херцеговине и Санџака у Турску. *Новопазарски зборник*, књ. 17, 1993, 103–114.
8. Bandžović, Safet. *Deosmanizacija Balkana i Bošnjaci : ratovi i muhadžirska pribježišta : (1876.-1923.)*. Sarajevo: S. Bandžović, 2013.
9. Bandžović, Safet. *Bošnjaci i Turska : deosmanizacija Balkana i muhadžirski pokreti u XX stoljeću*. Sarajevo: S. Bandžović, 2014.
10. Bandžović, Safet. *Ideja i iskustvo : jugoslavenski socijalizam i bošnjačka pozicija*. Sarajevo: S. Bandžović, 2017.
11. Барјактаревић, Мирко. „О народносном и националном одређивању“. *Новопазарски зборник*, књ. 19, 1995, 205–217.
12. Crnišaniin, Ramiz. *Tijesna čaršija*. Novi Pazar: Damad, 1992.
13. Crnišaniin, Ramiz. *Ličnosti i događanja*. Novi Pazar: Sandžački intelektualni krug, 2005.
14. Crnišaniin, Ramiz. *Čaršijske priče i anegdote*. Beograd: Mrlješ, 2009.
15. Crnovršanin, Harun i Nuro Sadiković. *Sandžak - porobljena zemlja : Bosna, Sandžak i Kosovo kroz historiju*. Nemačka: Sandžačka riječ, 2007.
16. Cvetković, Srđan. *Između srpa i čekića : represija u Srbiji : 1944-1953*. Beograd: Institut za savremenu istoriju, 2006.
17. Cvetković, Srđan. *Između srpa i čekića. 2, Politička represija u Srbiji : 1953-1985*. Beograd: Institut za savremenu istoriju, 2011.
18. Ђуковић, Мирко. *Санџак*. Београд: Нолит, 1964.
19. Дацић, Надир. „Гајрет у Прибоју, Пријеполу, Новој Вароши и Сјеници“. *Историјска баштина: годишњак Историјског архива у Тутовом Уџуцу*, бр. 21, 2012, 73–90.
20. Dacić, Nadir. *Gajret u Novom Pazaru*. Beograd: Fakultet islamskih nauka, 2014.
21. Dimitrijević, Bojan. *Jugoslovenska narodna armija 1945-1959*. Beograd: Institut za savremenu istoriju, 2014.
22. Dimitrijević, Branislav. *Potrošeni socijalizam : kultura, konzumerizam i društvena imaginacija u Jugoslaviji (1950-1974)*. Beograd: Fabrika knjiga, 2016.
23. Dobrivojević Tomić, Ivana. „Svi u fabrike"! Instant industrijalizacija u Jugoslaviji 1945-1955“. *Istorija 20. veka* 27, br. 2 (2009), 103–114.
24. Duda, Igor. *Socijalizam na kućnom pragu : mjesna zajednica i svakodnevica društvenog samoupravljanja u Jugoslaviji*. Zagreb: Srednja Europa, 2023.
25. Dupljak, Rifat. *Mladi muslimani u Sandžaku*. Novi Pazar: Istorijski arhiv „Ras“, 2003.
26. Đurđević, Sava. „Između migracija i povratka: iseljavanje u Tursku iz Novog Pazara i okoline tokom šezdesetih godina dvadesetog veka“. U: *Nova istraživanja jugoslovenske prošlosti : perspektive sa postjugoslovenskog prostora. : tematski zbornik*, uredili Natalija Dimić Lompar i Ognjen Tomić i Nikola Koneski, 507–526, (Beograd: INIS, 2025).
27. Исић, Момчило. *Жена је темељ куће : жена и породица у Србији током двадесетог века*. Београд: ИНИС, 2011.
28. Gavro, Cerović. *Razvitak omladinskih organizacija u posleratnom periodu : (1945-1958)*. Beograd: Komisija za istorijat omladinskog pokreta СК Jugoslavije, 1959.
29. Gološ, Hivzo. *Sandžak u političkom i društveno- ekonomskom životu Jugoslavije (1918-1941)*. Prizren: Utilus, 2014.
30. Gološ, Hivzo. *Istorija vela, zara, peče i feredže u Sandžaku*. Novi Pazar: Matica Bošnjaka, 2022.
31. Hadžić, Fatih. *Elementi materijalne i duhovne kulture Bošnjaka u Sandžaku*. Rožaje: Avlija, 2013.
32. Храбак, Богумил. *Џемијет: организација муслимана, Косова, Метохије и*

- Санџака : 1919–1928. Београд: Б. Храбак, 2003.
33. Janjetović, Zoran. *Od „internacionalne“ do komercijale : popularna kultura u Jugoslaviji : 1945-1991*. Београд: INIS, 2011.
34. Јањетовић, Зоран. „(Не)доследни (интер)национализам: Комунистичка партија Југославије и националне мањине 1941–1948.“ У *Између слободе и тескобе : националне мањине у Југославији : тематски зборник*, уредили Божица Славковић Мирић и Милана Живановић и Давор Стипић, 205–296. Београд: ИНИС, 2023.
35. Jovanović, Branko. *Osnovna škola „Jošanica“ Lukare : 1920 – 2022*. Novi Pazar: Istorijski arhiv „Ras“, 2023.
36. Jovanović, Vladan. *Jugoslovenska država i Južna Srbija 1918–1929: Makedonija, Sandžak, Kosovo i Metohija u Kraljevini SHS*. Београд: INIS, 2002.
37. Качапор, Саит. *Школство у Новом Пазару и околини : од 1918. до 1941. године*. Нови Пазар: Музеј Рас, 1987.
38. Lakić, Zoran. *Partizanska autonomija Sandžaka 1943-1945 : (ZAVNO Sandžaka - dokumenta)*. Београд: Стручна књига, 1992.
39. Ličina, Fehim i Šaćirović Selim. *Novi Pazar : geodemografska kretanja*. Novi Pazar, Rožaje: Institut za historiju, demografiju i antropologiju, 2024.
40. Лутовац, Милисав. „Етничке промене у области Старе Рашке“. Отисак из *Гласа СССVII Српске академије наука и уметности Одељење друштвених наука* 20/1978, 205–230.
41. Мелић, Текјудин. „Осврт на стање и развој путне мреже на територији предузећа за путеве Нови Пазар до 1973. године“. *Новопазарски зборник*, књ. 3, 1979, 105–113.
42. Memić, Mustafa. „Učenici velike medrese i revolucija“. *Novopazarski zbornik*, књ. 6, 1982, 75–129.
43. Mentović, Mento i Ajbl Mirjana. *Jevreji Novog Pazara i okoline*. Београд: Јеврејски историјски музеј, 2019.
44. Мијатов, Никола. „Спорт у служби социјализма : југословенско искуство : 1945-1953“. Докторска дисертација, Филозофски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2019.
45. Miladinović, Jovo. „Heroes, Traitors, and Survivors in the Borderlands of Empires Military Mobilizations and Local Communities in the Sandžak (1900s-1920s)“. Phd thesis, Philosophischen Fakultät der Humboldt-Universität zu Berlin, Berlin, 2021.
46. Милићевић, Наташа. *Југословенска власт и српско грађанство : 1944-1950*. Београд: ИНИС, 2009.
47. Milišić, Senija. „О питању еманципације muslimanske žene u Bosni i Hercegovini“. *Prilozi* 28, (1999), 225–241.
48. Милошевић, Срђан. „Аграрна политика у Југославији : (1945-1953)“. Докторска дисертација, Филозофски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2015.
49. Минић, Ратко. „Питање миграција у Новом Пазару, Тутину и Сјеници осамдесетих година XX века“. *Историја, култура, идентитет : тематски зборник међународног значаја*. Св. 5, Социологија и право, ур. Владимир Боранијашевић и Оливера Марковић Савић и Зоран Недељковић, 235–260. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 2025.
50. Minić, Ratko. „Sekularizacija u Deževskom, Sjeničkom i Štavičkom srezu (1944–1955)“. У *Nova istraživanja jugoslovenske prošlosti : perspektive sa postjugoslovenskog prostora. : tematski zbornik*, ур. Natalija Dimić Lompar i Ognjen Tomić i Nikola Koneski, 109–132. Београд: INIS, 2025.
51. Мушовић, Ејуп. „Хајдучије и комите у Санџаку“. *Симпозијум Сеоски дани Сретена Вукосављевића*, бр. 6, 1978, 85–93.

52. Мушовић, Ејуп. „Нови Пазар у прошлости“. *Новопазарски зборник*, књ. 2, 1978, 7–13.
53. Мушовић, Ејуп. *Етнички процеси и етничка структура Новог Пазара*. Београд: Етнографски институт САНУ, 1979.
54. Мушовић, Ејуп. „Никшићани и Колашинци у Санцаку“. *Новопазарски зборник*, књ. 7, 1983, 89–98.
55. Мушовић, Ејуп. *Тутин и околина*. Београд: Етнографски институт САНУ, 1985.
56. Мушовић, Ејуп. *Džatije u Novom Pazaru*. Београд: Републички завод за заштиту споменика културе, 1992.
57. Nikodinović, Dobrosav. *Raška oblast*, I–II. Novi Sad: Prometej, 2016.
58. Nikšić, Naka. „Jusuf Mehonjić u pjevanju Sandžačkih Bošnjaka“. *Historijski pogledi*, год. 1, бр. 1 (2018), 120–129.
59. Нинковић, Момир. *Економски односи Југославије и Совјетског Савеза : (1945-1964)*. Докторска дисертација, Филозофски факултет Универзитета у Београду, Београд, 2023.
60. Novaković, Dragan. „Organizacija hadževa i problemi koji su pratili izvršavanje te vjerske obaveze u Jugoslaviji od 1945. do 1991. godine“. *Časopis za suvremenu povijest* 36, бр. 2 (2004), 463–471.
61. Novaković, Dragan. „Islamska zajednica i nacionalno opredeljenje Muslimana u socijalističkoj Jugoslaviji“. *Istorija 20. veka*, год. 26, бр. 2 (2008), 489–504.
62. *Нови Пазар и околина*. Београд: Књижевне новине, 1969.
63. Obradović, Marija. *"Narodna demokratija" u Jugoslaviji: 1945-1952*. Београд: INIS, 1995.
64. Okrugli sto "Sjеничка konferencija, 1917-2017" : *Sto godina Sjениčke rezolucije*. Novi Pazar: Вошњачко национално вјеће, 2017.
65. Pačariž, Sabina. *The migration of Bosniaks to Turkey from 1945 to 1974 : the case of Sandžak*. Sarajevo: Centar za napredne studije, 2016.
66. Павловић, Мила, уредник. *Сјенички крај : антропогеографска проучавања : научна монографија*. Београд: Географски факултет Универзитета, 2004.
67. Павловић, Момчило. *За Тита или за краља : избори за Уставотворну скупштину 11. новембра 1945*. Београд: Институт за савремену историју, 2019.
68. Perović, Mirko. *Osobnosti izgradnje socijalizma u Jugoslaviji*. Београд: Rad, 1960.
69. Petranović, Branko. *Istorija Jugoslavije 1918-1978*. Београд: Nolit, 1980.
70. Петровић, Милић. „Рашка област у југословенској држави 1918–1941. : стање и проблеми“. *Архив : часопис Архива Југославије*, год. 8, бр. 1/2 (2007), 90–107.
71. Петровић, Милић. „Рашка област у југословенској држави 1918–1941“. *Архив : часопис Архива Југославије*, год. 9, бр. 1/2 (2008), 33–49.
72. Petrović Todosijević, Sanja. *Za bezimene : delatnost UNICEF-a u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji : 1947-1954*. Београд: INIS, 2008.
73. Петровић Тодосијевић, Сања. *Реформа основношколског система у Србији 1944–1959*. Београд: ИНИС, 2018.
74. Pezo, Edvin. „Komparativna analiza jugoslovensko-turske konvencije iz 1938. i "džentlemenskog sporazuma" iz 1953. : pregovori oko iseljavanja muslimana iz Jugoslavije u Tursku“. *Tokovi istorije*, бр. 2 (2013), 97–120.
75. Поподић, Милан. „Железни пут у социјализам: изградња пруге Нови Пазар - Рашка (1949-1951)“. *Новопазарски зборник*, књ. 36, 2013, 91–106.
76. Премовић-Алексић, Драгица. „Историјат територијално-административне организације Рашке области/Санцака“. *Новопазарски зборник*, књ. 40, 2017, 65–83.

77. Радовић, Миодраг. „Партизанска реквизиција“. *Новопазарски зборник*, књ. 21, 1997, 203–232.
78. Радовић, Миодраг. „Убирање четвртине у Дежевском срезу за време Првог и Другог светског рата“. *Новопазарски зборник*, књ. 22, 1998, 259–275.
79. Радовић, Миодраг. „Приватни трговци, угоститељи и занатлије новопазарског краја од ослобођења до друге национализације“. *Новопазарски зборник*, књ. 24, 2000, 207–241.
80. Радовић, Миодраг. „Попис занатлија Дежевског среза 1954. године“. *Новопазарски зборник*, књ. 25, 2001, 341–373.
81. Рафаиловић, Јелена. *Развој индустрије на Балкану: текстилна индустрија у Краљевини Срба, Хрвата и Словена и Бугарској*. Београд: ИНИС, 2018.
82. Рашљанин, Сенко. „Утицај индустријализације на промене везане за положај жене у Новом Пазару“. *Новопазарски зборник*, књ. 13, 1989, 165–172.
83. Rastoder, Šerbo. „Trideset i sedam neobjavljenih dokumenata o muslimanskim odmetnicima iz Crne Gore i Srbije 1919/1929 (I dio)“. *Almanah*, br. 9-10, 2000, 223–271.
84. Селимовић, Салих. „Неке карактеристике порекла и миграционе динамике становништва на подручју Сјенице“. *Новопазарски зборник*, књ. 24, 2000, 121–140.
85. Селимовић, Салих. „Карактеристике порекла, миграционих и демографских процеса на сјеничко-пештерској висоравни“. *Зборник Матице српске за друштвене науке*, год. 68, бр. 163 (2017), 430–445.
86. Славковић Мирић, Божица. *Југославија и Албанија 1945 – 1948 : економски односи*. Београд: Институт за новију историју Србије, 2020.
87. Слијепчевић, Ђоко. *Историја Српске православне цркве, I–III*. Београд: Катена мунди, 2018.
88. Шалић, Јована. „Муслимани нових области Србије у српској војсци током Првог светског рата“. У: *Срби и Први светски рат 1914–1918 : зборник радова са међународног научног скупа одржаног 13–15. јуна 2014*, уредио Драгољуб Живојиновић, 349–363. Београд: Српска академија наука и уметности, 2015.
89. Šerbo Rastoder. *Komunisti i muhadžiri Crne Gore : (1958-1971) : slučaj opštine Rožaje*. Podgorica, Almanah, 2018.
90. Šarenac, Danilo i Aleksandar Miletić. *Između diskriminacije i neplanirane integracije: Albanci i Bošnjaci u srpskoj uniformi 1914-1918*. Novi Sad: Centar za istorijske studije i dijalog, n.g.
91. Škrijelj, Redžep. „Džamije Sjenice“. *Zbornik Sjenice : nauka, kultura, umetnost* 14, (2003), 85–105.
92. Škrijelj, Redžep. „Problem kulturnog identiteta sandžačkih Bošnjaka (1913-2013)“. *Godišnjak Bošnjačke zajednice kulture »Preporod«*, br. 1, 2013, 275–286.
93. Škrijelj, Redžep. „Đurumlje iz Sandžaka na Galiciji (1916-1917)“. *Historijski pogledi*, god. 1, br. 1 (2018), 86–119.
94. Шкријељ, Реџеп. „Неколико аустро-угарских докумената из времена окупације новопазарског и сјеничког краја (1915–1918)“. *Војно-историјски гласник*, год. 71, бр. 1 (2021), 235–275.
95. Šahin, Gürsoy. „Impact of the world war I on the muslim population of Serbia“. *Journal of Ottoman Legacy studies (JOLS)*, vol. 3, issue 5 (2016), 71–81.
96. Терзић, Славенко. *Стара Србија : (XIX–XX век) : драма једне цивилизације : Рашка, Косово и Метохија, Скопско-тетовска област*. Нови Сад: Православна реч, 2012.
97. Токалић, Живота. *Санџак, земља Рашка*. Београд: Политика, 1991.
98. Živković, Milutin. „Aćif Hadžiahmetović Bljuta : prilozi za biografiju 1919-1941.“. *Istorija 20. veka* 30 (3)/2012, 71–94.
99. Живковић, Милутин. *Између "Велике Албаније" и окупиране Србије : Нови*

Пазар, Тутин и Ибарски Колашин (1941–1944). Лепосавић: Институт за српску културу, 2018.

100. Живковић, Милутин. *Стара Рашка под италијанском окупацијом : 1941–1943*, I–II. Београд: Catena mundi, 2020.

101. Živković, Milutin. „Lord” of Stara Raška: War Biography of SS-Standartenführer Karl von Krempler (1939–1945)“. *Istorija 20. veka* 42 (2)/2024, 313–338.

4. Циљеви истраживања

Циљеви

Основни циљ истраживања кандидата Ратка Минића је да се, на основу архивске грађе, објављених извора, штампе и релевантне литературе, целовито реконструише и критички анализира почетни период владавине Комунистичке партије Југославије на простору Новопазарског среза, од 1944. до 1959. године, да се виде домети и ограничења социјалистичке трансформације у овој локалној средини и утврди у којој мери је она специфична у односу на опште југословенско искуство. Истраживање има за циљ да прикаже успостављање и функционисање нове власти, привредне и друштвене промене, политички живот и свакодневицу становништва, као и демографске токове, националну политику, међунационалне односе и положај верских заједница.

Идеолошки носилац те трансформације била је Комунистичка партија, чије су смернице пратиле друштвено-политичке организације, удружења и друштва, као и државне институције – управа и јавне службе у срезу. Новопазарски срез није у потпуности пратио југословенски социјалистички модел, већ је у пракси био обележен значајним локалним специфичностима. Те специфичности не односе се само на друштвено-политичке организације и државне институције, већ и на целокупан политички, друштвени, културни и привредни живот.

Због мултиетничности простора који је предмет истраживања кандидат ће значајан део посветити националној политици Комунистичке партије Југославије, међунационалним односима и верском животу. Тиме се настоји показати да је Новопазарски срез специфична локална целина, што говори у прилог томе да рани југословенски социјализам није био монолитан и равномерно примењен модел у пракси, већ процес снажно условљен и локалним историјским наслеђем, етничком структуром, верским приликама и степеном привредне развијености подручја у којима је спровођен.

Хипотезе

- Социјалистичка трансформација Новопазарског среза у периоду од 1944. до 1959. године била је условљена локалним историјским наслеђем, етничком структуром, верским приликама и степеном привредне развијености подручја. Као таква, имала је специфичне домете и ограничења у односу на општи модел раног југословенског социјализма, како на републичком, тако и на савезном нивоу.

- Претпоставка је да рани југословенски социјализам није био монолитан, нити равномерно примењен модел, већ скуп различитих локалних искустава. Искуство трансформације Новопазарског среза превазилази локални ниво и доприноси ширем разумевању социјалистичке трансформације у Југославији.

- Успостављање и функционисање власти Комунистичке партије Југославије на простору Новопазарског среза је у пракси имало изражене специфичности. Једва приметно постојање партије у периоду до 1944. године, слаба подршка локалног

становништва, како православног тако и муслиманског, слабост партијских институција, ослањање на службе безбедности и изостанак локалне комунистичке политичке елите значајно су утицали на облик и ефикасност власти у почетном периоду социјализма.

- Комунистичка партија Југославије (од 1952. године Савез комуниста), Народни фронт (од 1952. године Социјалистички савез радног народа) и друге друштвено-политичке организације одиграле су кључну улогу у политичкој мобилизацији и идеолошкој оријентацији становништва, нарочито омладине, али политичка култура и обрасци понашања локалног становништва до краја посматраног периода остали су далеко од прокламованог модела „новог социјалистичког човека“. Срезом су и даље доминирали традиционални, патријархални и родовско-племенски односи.

- Претпоставка је да локалне друштвено-политичке организације блиске Савезу комуниста, као и сам Савез комуниста и локални комунистички руководиоци, до средине педесетих година нису имали пресудан утицај на деловање и понашање локалног становништва у срезу и да је постојала значајна опозиција ван организација Савеза комуниста. Било је потребно време да сазри комунистички кадар и да дође до смене генерација, како би локални руководиоци постали доминантни у локалном друштву, а Савез комуниста неоспорна водећа снага на терену.

- Услед преовлађујуће сеоске структуре становништва, недостатка капитала и инфраструктуре и присуства традиционалних економских образаца, привредни и аграрни развој среза имао је извесне резултате, али ограниченог дмета. Аграрна реформа, колективизација, национализација и почеци индустријализације у основи су пратили токове на републичком и савезном нивоу, али са специфичностима условљеним економским наслеђем из претходног периода.

- Очекује се да ће истраживање показати значајне разлике између села и градских средина (Нови Пазар, Сјеница и Тутин) у погледу прихватања, примене и ефеката социјалистичке економске политике, као и друштвене и идеолошке трансформације локалног становништва.

- Полази се од хипотезе да су развој школства, здравства и културних установа, као и акције усмерене на еманципацију жена и рад са омладином, допринели постепеној модернизацији живота и променама у друштвеној структури Новопазарског среза, али су ове промене биле неуједначене и често ограничене отпором или пасивношћу дела локалне заједнице.

- Претпоставља се да су демографска кретања, политика „братства и јединства“ и мере према верским заједницама дубоко утицали на промену национално-верских идентитета и међунационалних односа у срезу. Претпоставка је да су ти процеси истовремено доприносили стабилизацији односа и интеграцији двеју група, али и да су, у појединим ситуацијама, продубљивали тензије из претходног периода и наглашавали осећај различитости. У целини посматрано, очекује се да ће истраживање показати превласт интеграционих над дезинтеграционим елементима.

5. Очекивани резултати

Од овог истраживања очекује се да пружи нове увиде и сазнања о владавини Комунистичке партије Југославије на простору Новопазарског среза у наведеном хронолошком оквиру. На крају истраживања требало би да јасно уочимо и аналитички разлучимо фазе социјалистичке трансформације на простору Новопазарског среза и њихове сличности и разлике у односу на републички и савезни ниво. Уз то, очекује се да ће анализа управе и јавних служби показати у којој мери је локални систем власти формално пратио нормативни модел раног југословенског социјализма, а у којој мери је био условљен специфичностима

Новопазарског среза (кадровским слабостима, slabим упориштем КПЈ, ослањањем на службе безбедности, одсуством развијене локалне елите).

Истраживање би, такође, требало да пружи нова сазнања о привредним и аграрним променама у селу и граду, о томе како су оне утицале на привредну структуру Новопазарског среза, у којој мери су имале успеха у једној економски релативно заосталој средини и на који начин су биле прихваћене од стране локалног становништва, односно да ли је и у којој мери било отпора приликом њиховог спровођења.

Један од важнијих аспеката јесу и промене у самом друштву. С тим у вези, очекује се да ће осветљавање свакодневног живота и друштвених промена приказати процес модернизације, показати на који су начин идеје и праксе социјализма мењале свакодневицу и друштвену структуру Новопазарског среза, те у којој мери су опстали традиционални и патријархални обрасци локалног становништва.

Целина посвећена демографским кретањима, националном питању и верском животу омогућиће да сазнамо резултате који су јединствени за простор Србије, али и Југославије. Прецизније разумевање демографских кретања (природног прираштаја и миграција), политике „братства и јединства“ и мера према верским заједницама, посебно у домену секуларизације, омогућиће сагледавање процеса који су утицали на трансформацију национално-верских идентитета и промена у међунационалним односима, као и утврђивање да ли су, и у којој мери, интеграциони елементи надвладали дезинтеграционе.

На крају, истраживање би требало да попуни уочљиве празнине у историографији о крајевима Новопазарског среза (о Новом Пазару, Тутину, Сјеници и њиховој околини), да послужи као основ за даља истраживања и боље разумевање раног периода југословенског социјализма, као и за упоредно проучавање других региона у наведеном временском периоду.

6. План рада

Структура дисертације кандидата Ратка Минића предвиђа следеће:

Предговор

Увод

1. Демографске и конфесионално-националне прилике
 - 1.1. Демографска кретања
 - 1.1.1. Демографске промене и демографска слика
 - 1.1.2. Миграције Срба: колонизација Војводине и унутрашње миграције
 - 1.1.3. Миграције Муслимана: исељавање у Турску и унутрашње миграције
 - 1.2. Однос према верским заједницама
 - 1.2.1. Положај верских заједница и верски живот у новом систему
 - 1.2.2. Српска православна црква
 - 1.2.3. Исламска заједница Југославије
 - 1.3. Национално-верски идентитети локалног становништва

- 1.4. Политика „Братства и јединства“
2. Управа и јавне службе
 - 2.1. Територијално-административни развој
 - 2.2. Земаљско антифашистичко веће народног ослобођења Санцака (ЗАВНОС)
 - 2.3. Народни одбори срезова: организација и деловање
 - 2.4. Народни одбори општина: искуство и пракса
 - 2.5. Месни народни одбори: функције и надлежности
 - 2.6. Скупштине општина
 - 2.7. Правосуђе
 - 2.8. Органи безбедности и одбране
3. Друштвено-политичке организације, удружења и друштва
 - 3.1. Савез комуниста
 - 3.2. Социјалистички савез радног народа
 - 3.3. Савез социјалистичке омладине
 - 3.4. Савез синдиката
 - 3.5. Савез удружења бораца Народноослободилачког рата
 - 3.6. Антифашистички фронт жена
 - 3.7. Просветна, културна и хуманитарна друштва и друга удружења
4. Политички живот
 - 4.1. Избори за Уставотворну скупштину 1945. године
 - 4.2. Избори, политичка култура и обрасци политичког понашања локалног становништва (1946–1959)
 - 4.3. Политички функционери: биографије и улога у локалном животу
5. Привредни развој
 - 5.1. Аграрна реформа и колективизација
 - 5.2. Национализација и конфискација
 - 5.3. Привредне прилике и привредна структура
 - 5.3.1. Пољопривреда и шумарство
 - 5.3.2. Индустрија и рударство
 - 5.3.3. Занатство, трговина, угоститељство и туризам
 - 5.3.4. Банке и новчани заводи
 - 5.3.5. Саобраћај
 - 5.3.6. Грађевинарство
 - 5.3.7. Задругарство
6. Друштвена трансформација
 - 6.1. Урбанизација и промене у насељској структури
 - 6.2. „Док траје обнова нема одмора“: рад и радне акције у изградњи новог друштва
 - 6.3. Самоуправни социјализам

- 6.4. Просветне прилике
 - 6.4.1. Школство и образовање: организација школског система
 - 6.4.2. Аналфабетски курсеви
 - 6.4.3. Средње школе
 - 6.4.4. Основне школе у градским срединама
 - 6.4.5. Основне школе на сеоским подручјима
- 6.5. Здравство и социјална заштита
 - 6.5.1. Промене на здравственом и социјалном пољу
 - 6.5.2. Здравствене установе
 - 6.5.3. Социјалне установе
- 6.6. Културни живот: установе, манифестације и празници
 - 6.6.1. Културни живот
 - 6.6.2. Установе културе
 - 6.6.3. Културне манифестације
 - 6.6.4. Идеолошки и државни празници: Нова година, Први мај, Дан младости и Дан Републике
- 6.7. Спортски живот
- 6.8. „Ново друштво“: омладина, жене и свакодневица
 - 6.8.1. Рад са омладином
 - 6.8.2. Еманципација жена
 - 6.8.3. Акција скидања зара и фереце
 - 6.8.4. Свакодневица у социјализму

Закључак

Резиме на енглеском и турском језику

Извори и литература

7. Методе истраживања

Приликом израде докторске дисертације кандидат ће користити различите методе истраживања. Основни метод биће класични историјски метод који се састоји у прикупљању и анализи необјављене и објављене архивске грађе, релевантне литературе и штампе. Уз помоћ овог метода пратиће се и анализирати кључни аспекти друштвено-економског и политичког живота у Новопазарском срезу у периоду од 1944. до 1959. године.

Посебна пажња посветиће се критичкој анализи извора што обухвата хеуристику, спољашњу и унутрашњу критику извора чиме ће се утврђивати поузданост, репрезентативност и пристрасност доступних извора. Анализираће се садржаји штампе, партијских докумената, извештаја и јавних говора како би било испитано на који начин је идеологија социјализма представљена становништву.

За истраживање сложених појава попут политичког система, привредних и

друштвених промена, међунационалних односа и свакодневног живота примењиваће се аналитичко-синтетички метод, анализирајући наведене појаве, а потом ће се сагледавати у унутрашњој повезаности и ширем контексту развоја југословенског друштва. Зато је за истраживање веома значајан и компаративни метод који ће омогућити да се специфичности Новопазарског среза сагледају у односу на регионе у Србији и Југославији.

С обзиром на значај квантитативних података за разумевање демографских кретања, привредних, друштвених и политичких промена биће примењен и статистичко-квантитативни метод. У том смислу анализираће се подаци из публикација Републичког завода за статистику и друге релевантне статистичке грађе.

На концептуалном плану, дисертација је заснована на микроисторијском приступу и студији случаја. Новопазарски срез посматра се као особена регионална целина, чији развој у периоду раног социјализма осветљава шире процесе унутар југословенског друштва. Посебан значај у оквиру истраживања има регионални, односно локални приступ. Новопазарски срез ће се у овој дисертацији третирати као специфична средина, у којој се могу пратити дometи и ограничења социјалистичке трансформације у мултиетничкој, пограничној и економски релативно заосталој средини.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

КАНДИДАТА: Ратка Минића

НАПОМЕНА: Кликните да бисте почели унос текста.

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је **Ратко Минић** **подобан** за израду докторске дисертације.

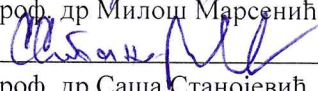
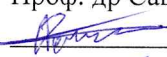

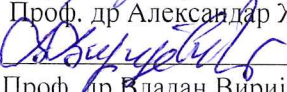
На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да

је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области **Историјске, археолошке и класичне науке** (ужа научна област **Савремена историја**).

На основу наведених података о предложеним менторима, Комисија констатује да су **проф. др Владан Виријевић** и **проф. др Александар Животић** подобни за менторе предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици да донесе позитивне оцене о подобности кандидата **Ратка Минића** и предложене теме докторске дисертације **Друштвено-економске и политичке прилике у новопазарском крају 1944–1959. године** а да се за менторе именују: **проф. др Владан Виријевић**, редовни професор Филозофског факултета у Косовској Митровици и **проф. др Александар Животић**, редовни професор Филозофског факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1.
Проф. др Милош Марсенић
2.
Проф. др Саша Станојевић
3.
Доц. др Александар Ракоњац
4.
Проф. др Александар Животић
5.
Проф. др Владан Виријевић